

Asia: VN/30326/2022

Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja poikkeaminen; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (VMJL), ympäristönsuojelulakia (YSL) ja vesilakia (VL). Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Tavoitteena on asettaa vesienhoidon ympäristötavoitteet sitoviksi vastaamaan EU-sääntelyä ja täsmentää ympäristötavoitteisiin liittyvää heikentämiskieltoa vastaamaan paremmin EU-oikeuden tulkintaa. Tavoitteena on lisäksi mahdollistaa vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen esimerkiksi uuden hankkeen ympäristölupamenettelyn yhteydessä.

Mietintö pyrkii selkeyttämään ja ajantasaistamaan säännöksiä, jotka koskevat vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen määräajan pidentämistä ja alennettuja tilatavoitteita. Vesien hyvän tilan tavoitteesta ja sitä tarkentavasta heikentämiskiellostsa säädetäisiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa, jota sovelletaan käytäntöön ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa lupamenettelyissä ("ympäristöluvassa" ja "vesiluvassa"). Näihin lakeihin lisättäisiin vesienhoidon ympäristötavoitteet uudeksi luvan myöntämisedellytykseksi, mikä vastaa nykyistä oikeustilaa.

Bioenergia ry:n pitää tärkeänä tätä rajausta lupamenettelyyn eikä soveltamisalaa tule tästä laajentaa. VMJL:n 20 c §:ssä yhtenä poikkeamisen perusteena on "4) se ei estä tai vaaranna ympäristötavoitteiden saavuttamista muissa saman vesienhoitoalueen vesimuodostumissa tai ole ristiriidassa muualla ympäristölainsäädännössä asetettujen vaatimusten tai tavoitteiden kanssa." Sama asia on myös 25 a §:ssä. Viittaus tavoitteisiin tulisi poistaa, sillä se on merkitykseltään yleistasonen ja laajentaa tarkastelun tarpeettoman laajalle. VPD:n 4(8) artikla edellyttää tarkastelua yhteisön muun ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon kanssa.

Lainsäädäntöä tulee päivittää vesipuidedirektiiviä (VPD) paremmin vastaavaksi ja täsmentää jo vuosia vallinnutta epävarmuutta sen tulkinnassa etenkin ympäristötavoitteista poikkeamisen osalta.

Ympäristötavoitteista poikkeaminen voi tietyissä tilanteissa olla tarpeen merkittävien investointien mahdollistamiseksi.

Jotta ympäristötavoitteista voitaisiin poiketa, poikkeamista koskevasta asiasta tulisi laatia hakemus ja käsitellä se vastaavasti päivitettyjen YSL:n tai VL:n lupamenettelyssä. Hakijan on esitettävä tarpeellinen selvitys poikkeamisen edellytysten täyttymisestä. Tämä on tärkeä esitys investointien edistämiseksi, jotta mahdollisesta poikkeamisesta voidaan päättää lupamenettelyssä sen sijaan, että pitäisi odottaa vesienhoidon suunnittelun kuuden vuoden välein toistuvia suunnittelukierroksia.

Tämä vastaa mielestämme nykyistä tahtotilaa sujuvoittaa lupamenettelyjä ja tukee myös nk. yhden luukun periaatetta. Tavoitteena on oltava kaikkien lupavelvollisten kannalta sujuva luvitusprosessi. Toiminnanharjoittajalta vaadittavat selvitykset vesiin kohdistuvista vaikutuksista eivät kuitenkaan saisi lisääntyä nykyisestä siinäkään tapauksessa, ettei poikkeamista haeta. Tämä on tärkeä eri kokoisten lupavelvollisten toimijoiden tasa-arvoisen kohtelun ja oikeusvarmuuden kannalta, koska pienillä toimijoilla on heikommät edellytykset vaadittavien laajojen vesistöselvitysten teettämiseen.

Poikkeamismenettelyn edellytykset ovat niin tiukat, että poikkeaminen esim. uusissa turvetuotannon ympäristölupapäätöksissä tai alkutuotannon hankkeissa on hyvin epätodennäköistä. Poikkeuksen hakeminen lisää mietinnön mukaan ELYjen ja AVIen työmäärää. Muiden hankkeiden hakemusten käsittely ei kuitenkaan saa hidastua poikkeamishankkeiden takia.

Bioenergia ry pitää hyvänä, että ympäristölupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon kaikki vesimuodostuman tilaa kuvaavat laatutekijät, aineistoa voidaan hyödyntää laajasti ja luvanhakijalla on mahdollisuus esittää myös oma selvitys vesien tilasta. Vesilain suhteen tulisi menetellä samoin. Kaikilla luvanhakijoilla ja muilla lupaprosessin osallisilla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta hankkia laajoja omia vesientilaselvityksiä. Jotta lupa- ja lausunntomenettely olisi sujuvaa ja tasapuolista, on luotettavien ja ajantasaisten tietojen tarpeen olla laajasti eri osapuolten saatavilla ympäristöhallinnon tietojärjestelmistä. Tämä puolestaan edellyttäisi vesimuodostuman kattavaa ja pitkäaikaista veden laadun seurantaa, mikä täyttyy varsin harvoissa tapauksissa riittävän hyvin.

Salo Hannu
Bioenergia ry